

RECEPTEN VOOR LIEFDE & MOORD

'Een humoristische, spannende en smakelijke roman die zich afspeelt in een boeiend deel van Zuid-Afrika.'

– Alexander McCall Smith

SALLY ANDREW

Over *Recepten voor liefde en moord*:

De Zuidafrikaanse Tannie Maria is een weduwe van middelbare leeftijd die van koken én eten houdt. Als culinair columniste schrijft ze recepten voor de krant, totdat de redactie haar een nieuwe rubriek geeft als Lieve Lita.

Natuurlijk blijft Maria als ze maar even de kans krijgt haar recepten delen - niks zo troostend als traditionele *melktert* bij liefdesverdriet. Terwijl ze mensen helpt met hun problemen moet Tannie Maria ook haar eigen problemen onder ogen zien, met name wanneer ze een brief krijgt van een vrouw die door haar man wordt mishandeld.

Als deze vrouw vervolgens wordt vermoord, raakt Tannie Marie betrokken bij het moordonderzoek... tot ergernis van de rechercheur met de indrukwekkende kastanjebruine snor.

Sally Andrews heerlijke heldin brengt intrige, romantiek en kookkunsten samen in deze onweerstaanbare spannende roman.

Over Sally Andrew:

Sally Andrew woont in een kleistenen huis op een natuurreservaat in Klein Karoo, Zuid-Afrika, met haar man, de beroemde kunstenaar Bowen Boshier en diverse beesten (waaronder een enorme eland en een geheimzinnig luipaard). Ook brengt ze veel tijd door in de Zuid-Afrikaanse wildernis en aan de kust in Muizenberg. Ze heeft een master in Volwasseneneducatie gehaald aan de Universiteit van Kaapstad.

Jarenlang was ze activiste op gebied van maatschappij en milieu. Daarna was ze enige tijd de manager van Bowen als kunstenaar, maar uiteindelijk besloot ze om zich volledig toe te leggen op het schrijven. *Recepten voor liefde en moord*, haar debuutroman, verschijnt in twintig landen, verspreid over vijf continenten. Momenteel werkt ze aan het vervolg, *Tannie Maria en de satanische monteur*.

Lovende woorden:

‘Een van de beste boeken van het jaar. Een heerlijk, lief en humoristisch debuut. Het verhaal stelt de wereldwijde kwestie van vrouwenmishandeling aan de kaak en legt tegelijkertijd de schoonheid en problematiek van Zuid-Afrika bloot. Daarnaast zorgen de recepten ervoor dat je onmiddellijk wilt gaan koken.’ - Sterrecensie *Kirkus Reviews*

‘Dit lijkt misschien een ontspannende thriller, maar er zit ook een rafelrandje aan

en het gaat de ingewikkelde vraagstukken die spelen in de Zuid-Afrikaanse geschiedenis en het grote probleem van huiselijk geweld niet uit de weg. Een culinaire verrassing, vol recepten en snufjes Afrikaans.’ – *The Bookseller*

‘Tannie Maria heeft een hart van marshmallows en een neus die ze overal in steekt. Maar haar sterkste wapens zijn haar kruidige curries, haar zelfgemaakte abrikozenjams en haar karnemelkchocoladetaart, die ze gebruikt om vriend en vijand te ontwapenen. Tongstrelende beschrijvingen van voedsel en landschappen in een heerlijke nieuwe detectiveserie die perfect is om opgekruld op de bank te lezen terwijl je droomt over de hitte van de Zuid-Afrikaanse zon.’ – Oprah in *O Magazine*

‘Tannie Maria staat op het punt een legendarisch personage te worden: een Zuid-Afrikaanse Mary Poppins, die iedereen – inclusief de politie – Tupperware-dozen vol lekkernijen aanbiedt (...) Een roman die ons eraan helpt herinneren dat iemand pijn doen en dat liefde noemen de ergste misdaad van al is.’ – *La Repubblica*

‘De exotische locatie, het heerlijke taaltje en de unieke fijngevoeligheid van de heldin maken Recepten voor liefde en moord een prijswinnaar.’ – *Wall Street Journal*

‘Een humoristische, spannende en smakelijke roman die zich afspeelt in een boeiend deel van Zuid-Afrika.’ – Alexander McCall Smith, schrijver van *The no. 1 ladies detective agency*

‘Bij pagina 10 begint het water je in de mond te lopen, maar je kunt gewoonweg niet stoppen met lezen om Tannie Maria’s recepten uit te gaanproberen voordat je de allerlaatste pagina hebt omgeslagen.’ – Marita van der Vyver, schrijfster van *Koud opgediend*

RECEPTEN VOOR LIEFDE EN MOORD

Wil je op de hoogte worden gehouden van de boeken van Uitgeverij Orlando?
Meld je dan aan voor onze nieuwsbrief via www.uitgeverijorlando.nl of volg ons
via Facebook of Twitter.

SALLY ANDREW

Recepten voor liefde en moord

Vertaald uit het Engels door Barbara Lampe

Dit boek is opgedragen aan mijn fantastische ouders,

Bosky en Paul Andrew

© 2015 Sally Andrew

Oorspronkelijke titel *Recipes for Love and Murder –*

A Tannie Maria Mystery

Oorspronkelijke uitgever Canongate Books, Edinburgh, Schotland

Vertaald uit het Engels door Barbara Lampe

Vertaling recepten Natascha van der Stelt

© 2017 Nederlandse vertaling Uitgeverij Orlando bv, Amsterdam

Foto auteur Andrea Nixon

Omslagontwerp BijBarbara

Zetwerk Pre Press Media Groep

ISBN 978 94 92086 42 6

NUR 302

www.uitgeverijorlando.nl

EEN

Toch grappig, hoe het een tot het ander kan leiden op een manier die je nooit had verwacht.

Die zondagochtend stond ik in mijn keuken in een gietijzeren pan met abrikozenjam te roeren. Het was weer een droge zomerdag in de Kleine Karoo en ik was blij met het briesje dat door het raam naar binnen kwam.

‘Je ruikt heerlijk,’ zei ik tegen de *appelkooskonfyt*.

Abrikozenjam klinkt als iets uit een potje van de Spar, maar als het konfyt heet, weet je dat het in een keuken is gemaakt. Mijn moeder was Afrikaans en mijn vader Engels en hun talen zijn in mij vermengd. Ik proef in het Afrikaans en discussieer in het Engels, maar als ik ga vloeken wordt het weer Afrikaans.

De abrikozenkonfyt werd precies goed, dik en helder, toen ik de auto hoorde aankomen. Ik voegde nog wat abrikozenpitten en een kaneelstokje aan de jam toe, zonder te weten dat de auto me het eerste ingrediënt voor een recept voor liefde en moord zou brengen.

Misschien is het leven wel als een rivier die je niet kunt tegenhouden, altijd maar naar dood en liefde stromend, of juist ervan af. Heen en weer. Maar toch, als het leven zich voortbeweegt als een rivier zijn er heel wat mensen die hun hele leven niet leren zwemmen. Volgens mij was ik ook zo iemand.

De Karoo is een van de rustigste plekken in Zuid-Afrika, dus je kunt een auto van veraf horen aankomen. Ik draaide het gas uit en deed het deksel op de pan. Ik had nog tijd om mijn handen te wassen, mijn blauwe schort af te doen, in de spiegel te kijken of mijn haar goed zat en water op te zetten. Toen hoorde ik piepende remmen en een doffe klap. Blijkbaar was het Hattie. Ze is een ramp achter het stuur. Ik tuurde naar buiten en zag haar witte Toyota Etios gezellig tegen de eucalyptusboom bij mijn oprit aanschurken. Gelukkig had ze mijn oude Nissan *bakkie* niet geraakt. Ik haalde de *melktert* uit de ijskast.

Harriet Christie is mijn vriendin en de hoofdredacteur van de *Klein Karoo Gazette* waarvoor ik mijn receptencolumn schrijf. Niet dat ik journalist ben; ik ben gewoon een *tannie* die heel veel kookt en een klein beetje schrijft. Mijn vader was journalist en mijn moeder was een geweldige kokkin. Ze hadden niet veel gemeen, maar ik denk dat ik ze op een of andere manier bij elkaar breng in mijn receptencolumn.

Hattie had haar nette kerkkleren aan, een roze rok met een jasje. Haar hoge hakken wiebelden een beetje op de perzikipitten in het tuinpad, maar zolang ze op de tegels bleef ging het goed.

Ik schaam me nog altijd een beetje als ik mensen zie die net uit de kerk komen, omdat ik daar zelf niet meer ben geweest sinds mijn man Fanie is overleden. Jarenlang zat ik keurig netjes naast hem op de houten kerkbanken te luisteren naar de predikant die een donderpreek gaf en als we daarna thuiskwamen kreeg ik van Fanie ook nog een *dondering*. Dus ik ben een beetje afgeknapt op de kerk. God, geloof, liefde, het is me allemaal ontglipt in die jaren met Fanie. Sindsdien laat ik de ramen altijd open, maar er is nooit meer iets terug naar binnen geglipt.

Dus Hattie stond voor de deur. Ze hoefde niet te kloppen want ze weet dat hij altijd open is. Ik hou van frisse lucht, van de geur van *die veld* met zijn wilde struiken en droge aarde en van de kleine geluidjes die mijn kippen maken als ze in de composthoop krabben.

‘Kom binnen, kom binnen, *my skat*,’ zei ik tegen haar.

Veel Afrikaanse dames zijn niet meer met me bevriend sinds ik niet meer naar de Nederduitse Gereformeerde Kerk ga, maar Hattie is Engels en gaat naar St. Luke’s Church. Er zijn meer dan veertig kerken in Ladismith. Bij St. Luke’s zitten de *bruin mense* en blanken gewoon gezellig naast elkaar.

Hattie en ik zijn allebei in de vijftig, maar verder verschillen we behoorlijk van elkaar. Hattie is lang en dun, heeft een keurig blond kapsel en die enigszins tuttige Engelse manier van doen. Ik ben klein en zacht (op sommige plekken misschien iets te zacht), heb kort bruin krullend haar en ben Afrikaans slordig. Haar ogen zijn zo blauw als een zwembad, de mijne groen als een vijver. Zij draagt het liefst gepoetste schoenen met hoge hakken, ik geef de voorkeur aan mijn *velskoene*. Hattie geeft niet echt om eten (hoewel ze wel gek is op mijn melktert), terwijl koken en eten voor mij de twee belangrijkste redenen zijn om te blijven leven.

Mijn liefde voor het koken heb ik van mijn moeder, maar pas toen ik ontdekte welk slecht gezelschap mijn man was, merkte ik hoe goed het gezelschap van eten kan zijn. Sommigen denken misschien dat eten iets té belangrijk voor me is, maar laat ze maar lekker denken. Zonder eten zou ik ontzettend eenzaam zijn. Sterker nog, zonder eten zou ik dood zijn. Hattie is ook goed gezelschap en we zijn altijd blij om elkaar te zien. Je kent dat wel: bij

sommige mensen kun je gewoon jezelf zijn.

‘Goedemorgen Tannie Maria,’ zei ze.

Ik vind het leuk dat ze me soms Tannie noemt (ook al spreekt ze het op z’n Engels uit, alsof het rijmt op Bennie, terwijl het eigenlijk rijmt op Hannie). Ze leunde voorover om me een zoen op mijn wang te geven, maar ze miste en kuste de droge Karoo-lucht.

‘Koffie?’ vroeg ik, waarna ik op de klok keek. Engelsen houden er niet van om na elven koffie te drinken. ‘Thee?’

‘Dat zou super zijn,’ antwoordde Hattie en ze klapte in haar handen op dat typische Mary-Poppinsmaniertje.

Zelf zag ze er echter niet zo super uit. Haar voorhoofd was zo verfrommeld als de blaadjes van een *gwarrieboom*.

‘Is alles goed, skat?’ vroeg ik terwijl ik thee zette. ‘Je ziet er bezorgd uit.’

‘Wat heb je toch een heerlijk huis,’ zei ze terwijl ze mijn houten keukentafel aaide. ‘Al dat vurenhout en die dikke muren van kleisteen. Het is allemaal zo... authentiek.’

Toen Fanie overleed verkocht ik ons huis in de stad en kocht dit huis.

‘Het is een prettig oud plattelandshuis,’ zei ik. ‘Wat is er aan de hand, Hat?’

Ze zoog haar wangen naar binnen, alsof de woorden heel snel terug in haar keel kropen.

‘Laten we buiten gaan zitten,’ zei ik, en ik droeg het dienblad naar de tafel en stoelen op de *stoep*.

Vanaf de stoep kijk je uit over de tuin met een gazon, groenten en allerlei bomen. Aan de andere kant van het lage houten hek loopt de lange zandweg naar mijn huis door het droge veld met struiken en oude gwarriebomen. Het dichtstbijzijnde huis ligt een paar kilometer verderop, verscholen achter een heuvel, maar de bomen zijn ook goede burens.

Hattie streek haar rok glad voor ze erop ging zitten. Ik probeerde haar blik te vangen, maar haar ogen schoten alle kanten uit, alsof ze een vogeltje volgde dat door de tuin fladderde. Een van mijn roestbruine kippen kwam onder een geraniumstruik vandaan en deed alsof de composthoop een lopend buffet was. Maar dit was niet het vogeltje dat Hattie volgde. Haar vogeltje ging van de

citroenboom naar de moestuin en hipte van het *skoenveterbossie* naar het *heuningklokkiesbossie* en terug. Overal om ons heen hoorde ik vogels fluiten, maar waar zij keek zag ik er geen een.

‘Zit er iets tussen de planten?’ vroeg ik.

‘Hemeltje, wat is het warm,’ zei ze.

Ze haalde een envelop uit haar tas en gebruikte hem als een waaier voor haar gezicht.

‘Ik zal je wat melktert geven.’

Ik sneed twee stukken af en deed ze op schoteltjes.

‘Het moet binnenkort echt gaan regenen,’ zei ze.

Nu volgde ze het onzichtbare vogeltje alsof het op tafel rondhupste. Ik duwde een schoteltje naar haar toe.

‘Je lievelingstaart,’ zei ik.

Het was duidelijk dat Hattie meer te vertellen had dan het weerbericht. Haar gezicht was rood aangelopen, alsof ze iets heets in haar mond had, maar ze hield haar lippen stijf op elkaar. Gewoonlijk was Hattie niet verlegen, dus ik deed geen pogingen om haar aan te sporen. Ik schonk thee in en keek naar het droge veld. Het was inderdaad lang geleden dat het had geregend. In de verte zag je de heuvels die typisch waren voor de Kleine Karoo, eindeloos golvend als de zee. Ik pakte mijn stuk taart op en nam een hap. Hij was goed gelukt. De vanille, melk en kaneel vormden samen die geruststellende smaak. De textuur was ook precies goed; de vulling glad en luchtig, de korst dun en kruimig.

Hattie tuurde in haar kopje alsof haar denkbeeldige vogeltje erin was gesprongen. Ik zag een echte vogel in de schaduw van de gwarrieboom, te ver weg om te zien welk soort het was. Ik ben gek op die oude bomen. Sommige zijn al duizenden jaren oud, helemaal verdraaid en knobbelig als ellebogen en knieën, en de blaadjes zijn donkergroen en verkreukeld.

Hattie ging rechtop zitten en nam een slokje van haar thee. Ze zuchtte. Dit is waar de stoep voor dient: theedrinken, zuchten en naar het veld kijken. Maar Hattie keek nog steeds in haar kopje.

‘Heerlijk,’ zei ik, terwijl ik de laatste kruimels van mijn schoteltje pikte.

Mijn vogel kwam dichterbij en landde in de *soetdoring*. Het was een klauwier,

op jacht.

Hattie had haar taart nog steeds niet aangeraakt en ik kon me niet langer inhouden.

‘Wat is er toch, Hattie?’

Ze hapte naar lucht en legde de envelop op tafel.

‘Och jee, Maria,’ zei ze. ‘Het is geen goed nieuws.’

De thee en de taart maakten een kleine buiteling in mijn buik.

TWEE

Nu ben ik niet iemand die gretig op slecht nieuws afgaat, dus ik schonk nog wat thee voor mezelf in en nam nog een stuk taart. Hattie dronk nog steeds van haar eerste kopje thee en zag er ongelukkig uit. De envelop lag daar maar, vol met slecht nieuws.

‘Het komt van het hoofdkantoor,’ zei ze, met haar hand over een brok in haar keel wrijvend.

Misschien was de lucht die ze had ingeslikt daar blijven steken.

Hattie hoorde niet vaak iets van het hoofdkantoor. Maar als ze iets hoorde, waren het vaak bevelen. De plaatselijke kranten vormen een hoe-heet-het, een syndicaat. Elke krant is onafhankelijk en moet zijn eigen inkomsten genereren door advertenties, maar ze moeten wel de regels van het hoofdkantoor opvolgen.

De klauwier dook van de tak van de soetdoring naar de grond.

‘Ze zeggen dat we absoluut een adviescolumn moeten hebben, Maria,’ zei ze.

Ik keek haar vragend aan. En wat dan nog?

‘Zoiets als Lieve Lita,’ zei ze. ‘Advies over liefde en dergelijke. Ze zeggen dat de verkoopcijfers daardoor zullen stijgen.’

‘Ja. Dat zou kunnen,’ zei ik.

Ik zat nog steeds te wachten op het slechte nieuws.

‘We hebben er gewoon geen ruimte voor. Of de middelen om de vier extra pagina’s te drukken die we nodig zouden hebben om de column te plaatsen.’ Ze hield haar handen als een boek. Ik wist hoe het werkte. Vier pagina’s worden rug aan rug op één groot vel afgedrukt. ‘Ik heb geprobeerd om de lay-out om te gooien. Ik heb gekeken wat we weg kunnen laten. Maar er is niets. Helemaal niets.’

Ik verschoof op mijn stoel. De klauwier vloog terug naar een tak met iets wat hij had gevangen.

‘Ik heb ze vrijdag gebeld,’ zei Hattie. ‘Om te zeggen: sorry, maar we kunnen het gewoon niet doen. Niet nu, zei ik.’ Haar keel werd helemaal samengeknepen, als een plastic rietje. ‘Toen zeiden ze dat we de receptencolumn konden schrappen.’

Haar stem klonk ver weg. Ik keek naar de klauwier; hij had een hagedis in zijn snavel en prikte zijn prooi op een grote witte doorn.

‘Tannie Maria.’

Leefde die hagedis nog, vroeg ik me af.

‘Ik ben daar tegenin gegaan, vertelde hen hoeveel lezers er dol zijn op jouw rubriek, maar ze zeiden dat er niet viel te onderhandelen over de adviescolumn.’

Zou de vogel zijn prooi laten hangen om te drogen, als *biltong*?

‘Tannie Maria.’

Ik keek haar aan. Haar gezicht was verwrongen van ellende, alsof háár leven naar de knoppen ging in plaats van het mijne. Die receptenrubriek was echt mijn leven. Het ging niet alleen om het geld. Natuurlijk, ik kon het extraatje wel gebruiken, want het pensioen dat ik ontving na het overlijden van mijn man was klein. Maar door die rubriek kon ik met anderen delen wat het allerbelangrijkst voor me was: koken.

Ik had een droge keel gekregen. Nam een slokje thee.

‘Maar ik heb zitten denken,’ zie Hattie. ‘Jij zou die adviescolumn kunnen schrijven. Advies kunnen geven over liefde en dergelijke.’

Ik snoof. Het was geen aangenaam geluid.

‘Ik weet niets over de liefde,’ zei ik.

Precies op dat moment liep een van mijn kippen, die met de donkere veren om haar nek, over het gazon en pikte in de grond, en voelde ik een soort liefde voor het dier. Ik hield ook van mijn melktert en de geur van *beskuit* in de oven en het geluid van regen die na lang wachten eindelijk valt. Liefde was ook een ingrediënt in alles wat ik kookte. Maar een adviescolumn ging niet over melktert of kippenliefde.

‘In ieder geval niet van dat soort liefde,’ zei ik. ‘En ik geef niet graag advies. Je moet zo iemand als Tannie Gouws vragen, die bij CBL IJzerwaren werkt. Zij heeft altijd advies voor iedereen.’

‘Een van de schitterende dingen aan jou, Maria, is dat je nooit ongevraagd advies geeft. Maar je bent een uitstekende luisteraar. Jij bent degene naar wie we toe gaan als we iets belangrijks moeten bespreken. Weet je nog hoe je Jessie hebt geholpen toen ze niet kon beslissen of ze in Kaapstad moest gaan werken?’

‘Ik weet nog dat ik haar *koeksisters* heb gegeven...’

‘Je hebt naar haar geluisterd en haar uitstekend advies gegeven. Dankzij jou is ze nog steeds hier bij ons.’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Ik denk nog steeds dat dat door de koeksisters komt.’

‘Ik heb nog een ander idee,’ zei Hattie. ‘Waarom schrijf je geen kookboek? *Tannie Maria’s Recepten*. Ik kan je misschien helpen bij het vinden van een uitgever.’

Ik hoorde geklapwiek en toen ik opkeek zag ik de klauwier wegvliegen. De hagedis hing nog aan de doorn.

Een boek was nog niet zo’n slecht idee, maar de woorden die uit mijn mond kwamen waren: ‘Een boek schrijven is eenzaam.’

Ze reikte over de tafel naar mijn hand, die onbeweeglijk bleef liggen.

‘O Tannie Maria,’ zei ze. ‘Het spijt me zo.’

Hattie was een goede vriendin. Ik kneep even in haar hand. Ik wilde haar niet laten lijden.

‘Eet wat melktert, Hat,’ zei ik. ‘Hij is goed gelukt.’

Ze nam haar vork op en ik nam nog een punt. Ik wilde zelf ook niet lijden. Er was geen reden om me eenzaam te voelen. Ik zat op mijn stoep met uitzicht op het mooie veld, een goede vriendin en een eersteklas taart.

‘Wat nou als ik de ingezonden brieven lees en de mensen een recept geef dat ze zal helpen?’

Hattie at haar mond leeg voordat ze iets zei.

‘Je zult ze wel advies moeten geven.’

‘Eetadvies,’ zei ik.

‘Ze sturen je brieven met hun problemen.’

‘Verschillend eten voor verschillende problemen.’

Hattie prikte met haar vork in de lucht en zei: ‘Eten als medicijn voor het lichaam en het hart.’

‘Ja, precies.’

‘Je zult ze wel wat advies moeten geven, maar een recept kan daar onderdeel

van zijn.'

'Tannie Maria's liefdesadvies- en receptencolumn.'

Hattie glimlachte en haar gezicht werd weer normaal.

'Hemeltjef, Tannie Maria. Ik zou niet weten waarom niet.'

Toen gebruikte ze haar vork om de rest van haar taart weg te werken.

DRIE

Daar op de stoep werd dus besloten dat het *Tannie Maria's liefdesadvies- en receptencolumn* zou worden. De column was heel populair. Veel mensen uit alle hoeken van de Kleine Karoo schreven naar me. De brieven die ik ze terugschreef bezorgden me het recept voor dit boek: *Recepten voor liefde en moord*. Dus nu zit ik hier alsnog een kookboek te schrijven. Het is echter niet het soort kookboek dat ik in eerste instantie in gedachten had.

Van het een kwam het ander op een manier die ik nooit had verwacht. Maar laat ik het verhaal nu niet door elkaar halen. Ik zal eerst een voorproefje geven...

Het hoofdrecept in dit boek is het recept voor moord. Het liefdesrecept is ingewikkelder, maar op een rare manier kwam het voort uit dit moordrecept:

- 1 stevige man die zijn vrouw slaat
- 1 kleine, fragiele echtgenote
- 1 middelgrote stoere vrouw die verliefd is op de echtgenote
- 1 dubbelloops geweer
- 1 dorp in de Kleine Karoo dat doordrenkt is van geheimen
- 3 flessen Klipdrift brandewijn
- 3 kleine eenden
- 1 fles granaatappelsap
- 1 handje chilipepers
- 1 milde tuinman
- 1 pook
- 1 sexy New Yorker
- 7 zevendedagadventisten (voorbereid op Het Einde van de Wereld)
- 1 geharde onderzoeksjournalist
- 1 zachte amateurdetective
- 2 stoere politiemannen 1 lam
- 1 handvol dwaalsporen en verdachten, gemengd 1 snufje hebzucht

Doe alle ingrediënten in een grote pan en laat langzaam sudderen. Roer een paar jaar lang met een houten lepel. Voeg de eenden, de chilipepers en de brandewijn op het laatst toe en stook het vuur flink op.

VIER

Een week nadat ik met Harriet op de stoep had gezeten, begonnen de brieven binnen te stromen. Ik weet nog dat Hattie in de deuropening van haar kantoortje van de *Klein Karoo Gazette* stond en ze triomfantelijk omhooghield, alsof ze er een goocheltruc mee had gedaan. Ze moet me hebben horen aankomen in mijn bakkie en stond me op te wachten toen ik het pad op liep.

‘Joehoe, Tannie Maria! Je eerste brieven!’ riep ze.

Ze droeg een botergele jurk en haar haren glommen als goud in de zon. Het was warm, dus ik liep langzaam over het pad van platte stenen tussen de aloë en andere vetplanten door. Het kantoortje zat verstopt achter de Ladismith Kunstgalerie & Kwekerij in Eland Street.

‘De *vetplantjies* bloeien,’ zei ik.

De vetplantjes hadden roze bloemen die zilverachtig glansden waar het licht erop viel.

‘Ze zijn gisteren gekomen. Het zijn er drie,’ zei ze terwijl ze me de brieven aangaf.

Het kantoortje van de *Gazette* heeft frisse witte muren, vurenhouten vloerdelen en een hoog plafond. In de buitenmuur zit zo’n groot rond lichtgat met een mooi patroon dat ze een ‘Ladismith Eye’ noemen. Het kantoor was vroeger een slaapkamer in een van de oorspronkelijke oude huizen van Ladismith. Er is slechts plaats voor drie houten bureaus, een aanrecht en een ijskastje, maar dat is genoeg voor Jessie, Hattie en mij. Er zijn ook nog freelance journalisten uit dorpjes in heel de Kleine Karoo, maar die sturen hun werk naar Hattie via e-mail.

Aan het plafond hing een grote ventilator te draaien, maar ik weet niet of dat de kamer ook koeler maakte.

‘*Jislaaik*,’ zei ik. ‘Op een dag als deze zou je zonder oven beskuit kunnen bakken.’

Ik zette een trommel met versgebakken beskuit op mijn bureau. Jessie keek op van haar computer en grijnsde eerst naar mij en daarna naar de trommel.

‘Tannie M,’ zei ze.

Jessie Mostert was de jonge journaliste van de *Gazette*. Ze was een *kleurlinge* die een studiebeurs voor Grahamstown had gekregen en na haar studie was teruggekomen om in haar thuisstad te werken. Haar moeder was verpleegster in het ziekenhuis van Ladismith.

Jessie droeg een lichte spijkerbroek, een riem met allerlei buideltjes en een zwart gilet. Ze had dik donker haar dat ze in een paardenstaart droeg en tatoeages van gekko's op haar bruine bovenarmen. Naast de computer op haar bureau lagen haar helm en spijkerjasje. Jessie was gek op haar kleine rode scooter.

Hattie legde de brieven op mijn bureau, naast het beskuit en de ketel. Ik werkte parttime en vond het prima om mijn bureau te delen met de theespullen. Ik zette water op en haalde wat kopjes van het aanrecht.

Hattie ging aan haar bureau zitten en nam haar aantekeningen door.

'Jess,' zei ze. 'Ik wil dat je zaterdag naar de kerkbraderie van de NGK gaat.'

'*Ag nee*, Hattie. *Wéér* een braderie. Ik ben een onderzoeksjournalist, hoor.'

'O ja, *the girl with the gekko tattoo*.'

'Niet grappig,' zei Jessie glimlachend.

Ik keek naar de drie brieven op mijn bureau alsof het ongeopende cadeautjes waren. Ik liet ze nog even liggen terwijl ik koffie voor ons zette.

'Ik wil dat je wat foto's maakt van het nieuwe werk van de quiltgroep. Ze hebben hun eigen kraam tijdens de braderie,' zei Hattie.

'O nee, niet weer die *lappiesgroep*. Ik heb vorige maand al een heel artikel over hun en de Afrikaanse Taal- en Kultuurvereniging gedaan.'

'Maak je geen zorgen, Jessie. Ik weet zeker dat er wel iets interessants ter sprake komt,' zei Hattie die iets op een blocnote krabbelde. Ik geloof niet dat ze zag hoe Jessie met haar ogen rolde, toen ze erop liet volgen: 'En anders kun je kijken of er een baan is bij een spannender krant. In Kaapstad misschien.'

'Ag nee, Hattie, je weet hoe fijn ik het hier vind. Ik wil alleen...'

'Ik vind het echt heerlijk dat je besloten hebt hier te blijven, Jessie. Maar je bent een slimme meid en soms denk ik dat dit stadje en deze krant te klein voor je zijn.'

'Ik ben dol op Ladismith,' zei Jessie. 'Mijn familie en vrienden zijn hier. Ik

denk alleen dat er grotere verhalen te vertellen zijn, zelfs in een kleine stad.'

Ik zette een kop koffie op elk van hun bureaus en ging langs met de beskuittrommel. Hattie neemt er nooit een voor de lunch, maar Jessies ogen begonnen te stralen bij het zien van het goudkleurige, krokante beskuit en ze vergat waar ze het over hadden.

'Neem er maar twee,' zei ik.

Toen ze haar hand in de trommel stak leek het net of de gekkos over haar arm naar boven klommen. Ik glimlachte naar haar. Een meisje met een gezonde eetlust.

'Lekker,' zei ze, waarop er een liedje vanaf haar heup klonk.

Girl on fire! klonk het.

'Sorry,' zei ze terwijl ze een van de buideltjes aan haar riem opende. 'Mijn telefoon.'

Het lied klonk harder en harder en ze liep naar de deur toen ze opnam.

'Hallo... Reghardt?'

Ze ging de tuin in en haar stem werd zachter tot ik haar niet meer kon horen. Ik nam plaats aan mijn bureau en doopte mijn beskuit in de koffie. Er zaten zonnebloemzaadjes in waardoor het een geroosterd, nootachtig smaakje kreeg. Ik keek nog eens naar de enveloppen.

De bovenste brief was roze en geadresseerd aan Tannie Maria. De puntjes op de i waren kleine cirkeltjes. Ik nam een slok koffie en maakte hem open. Tegen de tijd dat ik klaar was met lezen was ik zo geschrokken dat ik niet eens meer at.

Dit stond erin:

Beste Tannie Maria,

Het voelt alsof mijn leven voorbij is terwijl ik nog niet eens dertien ben. Als ik geen zelfmoord pleeg, vermoordt mijn moeder me wel. Maar dat weet ze nog niet. Ik heb drie keer seks gehad, maar ik heb maar één keer doorgeslikt. Ben ik zwanger? Ik ben al eeuwen niet meer ongesteld geweest.

Hij is vijftien. Zijn huid is zwart en glad en zijn glimlach is wit en hij zegt dat hij van me houdt. We ontmoetten elkaar altijd onder de kareeboom en gingen dan naar de schuur om 'Ijsjes' te spelen. Hij zei dat ik smaakte naar de zoete mango's die

in de straten groeien waar hij vandaan komt. Hij smaakt naar chocolade en nootjes en ijsjes. Het zijn smaken waar ik altijd dol op ben geweest. Ik heb geprobeerd om niet meer naar de schuur te gaan, maar toen zag ik hem daar in de schaduw van de boom staan en kreeg ik weer zin.

Ik wapperde mezelf koelte toe met de roze envelop en las verder.

Toen ik hem vertelde dat ik misschien zwanger ben, zei hij dat we elkaar niet meer moesten ontmoeten. Ik loop na school altijd langs onze boom, maar hij is er nooit.

Ik maak me zo'n zorgen, dat ik niet eens meer kan eten. Mijn moeder zegt dat ik mager word. Ik weet dat ik naar de hel ga en daarom heb ik nog geen zelfmoord gepleegd.

Kunt u me helpen?

Een wanhopige

Ik legde de brief neer en schudde met mijn hoofd. *Magtig!* Wat een ellende...

Een jong meisje dat niet meer at.

We moesten zorgen dat ze weer zin in eten kreeg. Ik had een recept nodig met chocolade en noten. En ijs. Met iets gezonds erbij.

Ik zou haar natuurlijk vertellen dat je niet zwanger kunt worden van orale seks. En ik zou haar het telefoonnummer van de kliniek in Ladismith geven voor het geval dat ze er echt niet met haar moeder over kon praten. Maar als ik een onweerstaanbaar recept voor haar kon verzinnen, zou het iedereen een hoop moeite besparen.

Bananen, dacht ik. Die zijn heel gezond en zouden haar helpen aan te sterken. Misschien bevroren bananen, in gesmolten pure chocolade gedoopt en door de nootjes gerold. Ik schreef een recept voor haar met pure chocolade en geroosterde hazelnoten. Zo zou ze wel over hem heen komen. En voor het geval dat het vriendje ook de krant las, deed ik er ook nog een recept voor mangosorbet bij. Het was precies het seizoen voor mango's en als ze goed rijp waren smaakten ze naar honing en zonneschijn.

VIJF

Sjoe, wat was het warm. Die koude recepten zagen er verleidelijk uit. Maar er lagen nog twee ongeopende enveloppen op mijn bureau. De brieven waren echter niet zo aantrekkelijk als de bevroren bananen.

‘Ik ga thuis werken,’ zei ik tegen Hattie. ‘Ik moet wat recepten uitproberen.’

‘Hmhmm,’ antwoordde ze.

Ze had een potlood in haar mond en zat fronsend te werken.

‘Hattie, hoe laat is die braderie zaterdag?’ vroeg Jessie.

Jessie zat aan haar bureau en haalde een opschrijfboekje uit een van haar vele buideltjes.

‘Larie,’ zei Hattie en drukte op een aantal knoppen op haar computer. ‘Hm? Twee uur ’s middags.’

Ik stond op met de brieven in mijn hand.

‘Het is belangrijk dat het goede recepten zijn,’ zei ik. ‘Onweerstaanbare.’

Hattie keek op van haar werk.

‘Maria, lieverd. Ga maar.’

Mijn bakkie stond een paar bomen bij het kantoor vandaan, naast Jessies rode scooter. We probeerden een beetje uit de buurt van Hatties Toyota Etios te blijven; ik had door haar toedoen al een deuk in mijn portier. Mijn Nissan 1400 was lichtblauw, als de vroege ochtendlucht in de Karoo, en had een witte cabine, zoals die donzige wolkjes. Hoewel de cabine meestal heel wat stoffiger was dan de wolken. Ik had alle raampjes opengelaten en hij stond in de schaduw van een jacaranda, maar toch was het in de auto nog gloeiend heet. Echt een dag voor ijsjes.

Ik ging langs de Spar voor de ingrediënten. Het was een rustig moment van de dag, dus ik stond al snel weer buiten en had maar met drie mensen een praatje hoeven maken. Niet dat ik het erg vind om een praatje te maken, maar ik zat al zo met mijn hoofd bij die zoete, koele gerechten dat ik niet goed kon luisteren.

Terwijl ik langs de akkers, over het open veld en tussen de lage bruine heuvels door reed, rook ik de rijpe mango's. Ik draaide de onverharde weg op die naar

mijn huis leidt, reed langs de eucalyptusboom en parkeerde op mijn oprit, naast de lavendel. Twee bruine kippen lagen in de schaduw van de geranium; ze kwamen niet overeind om me te begroeten.

Ik liep de keuken binnen, liet de boodschappentas op de grote, houten tafelploffen en pelde meteen zes bananen om ze in een Tupperware-doesje in de vriezer te doen. Daarna sneed ik vier mango's in stukjes en deed ik die ook in de vriezer. Boven de gootsteen zoog ik het vruchtvlies van de mangoschil en de plakkerige pitten. Het was een knoeierig karweitje.

Vervolgens plette ik de hazelnoten in mijn houten vijzel en roosterde ze lichtjes in een koekenpan. Ik proefde ze terwijl ze nog warm waren. De pure chocolade brak ik in stukjes die ik in een au-bain-mariepan deed. Ik zou het pas smelten als de bananen bevroren waren. Ik proefde de chocolade. Ik at het met wat nootjes om te controleren of het een goede combinatie was. Vervolgens maakte ik nog wat nootjes en chocolade klaar om alles wat ik geproefd had weer aan te vullen. Het zou een paar uur duren voordat de bananen en mango's bevroren zouden zijn. Hoe kwam ik die tijd door? Mijn brieven. Ik had nog twee brieven van het werk meegenomen.

Ik besloot ze mee naar buiten te nemen zodat ik me erop kon concentreren zonder afgeleid te worden. Toen ik op de schaduwrijke stoep zat, maakte ik er eentje open. Hij kwam van een meisje dat een jongen leuk vond, maar niet wist hoe ze bevriend met hem kon raken. Ik gaf haar een lekker gemakkelijk recept voor toffee uit de koelkast. Jongens zeggen nooit nee tegen toffee.

In de volgende brief die ik opende stond: *Verdorie, wat ben ik ook een sukkel. Verscheur alstublieft mijn vorige brief. Als mijn man hem ooit ziet of er iets over hoort... Wat ben ik toch stom. Alstublieft, publiceer hem niet. Vernietig hem. Ik smeek het u.*

Welke vorige brief? Waar was ze bang voor? Ik keek naar het stempel op de envelop. Ladismith. De datum was twee dagen geleden. Ik belde naar de *Gazette* en kreeg Jessie aan de lijn.

'Hé, Tannie M,' zei ze.

'Heb ik nog een brief op mijn bureau laten liggen?' vroeg ik.

'Ik zal even kijken, momentje.'

Terwijl Jessie weg was keek ik op de keukenklok. Er was nog geen uur

verstreken sinds ik de bananen in de vriezer had gedaan.

‘Nee, niets. Maar er is nog post gekomen nadat je was vertrokken. En er zit een brief voor jou bij.’

‘Witte envelop,’ zei ik. ‘Stempel van Ladismith, twee dagen geleden verstuurd?’

‘Hmm...’ zei ze. ‘Ja.’

‘Ik maak wat bevroren choco-notenbananen,’ zei ik. ‘Als je zin hebt om langs te komen...’

‘Ik kan tijdens de lunchpauze wel even langswippen. Dan neem ik meteen die brief mee.’

‘Uitstekend,’ zei ik.

Ik had geen goed gevoel bij de echtgenoot uit de brief van de vrouw. Ik kreeg er een ongemakkelijke kriebel van in mijn buik. Ik besloot dan maar iets zoets in mijn maag te stoppen. De banaan was nog niet bevroren, maar smaakte toch al goed met noten en chocolade. Maar ik moest het recept goed uitproberen – met bevroren banaan en gesmolten chocolade – dus ik stopte al na één banaan.

Om mijzelf uit de keuken te krijgen, deed ik mijn veldskoene en oude kleren aan, zette een strooien hoed op en ging naar de moestuin. Ik had twee paar veldskoene: een lichtbeige paar voor netjes, en een donkerbruin paar, dat meer geschikt was voor tuinieren. Buiten was het zo heet als onder een grill, maar een deel van de tuin lag in de schaduw van de citroenboom. Daar knielde ik en ik begon onkruid te wieden.

Er zaten wat slakken op mijn sla en ik gooide ze op de composthoop waar mijn kippen ze wel zouden vinden.

Ik had het geluk dat ik goed putwater had. Het had al veel te lang niet geregend. De zon in de Karoo probeert al het vocht uit de planten en mensen te zuigen. Maar wij houden het krampachtig vast. De kleine *vygies* en andere vetplanten zijn daar het best in. Zelf doe ik ’s avonds olijfolie op mijn huid, zodat ik niet verander in uitgedroogde biltong. Maar ik smeer het niet op als ik overdag naar buiten ga, want dan zou de zon me zo veranderen in een gefrituurde Tannie Maria-vetkoek.

Na een tijdje werd de zon me te veel. Ik stond op, veegde de aarde van mijn knieën en waste mijn handen onder de buitenkraan. Ik zette mijn hoed af en

plensde koel water in mijn gezicht en veegde het af met mijn zakdoek. Toen ging ik naar binnen, zette de au-bain-mariepan met chocolade op het vuur om te smelten en haalde de mango's uit de vriezer. Ze waren bevroren, maar niet keihard, wat precies goed is. Ik klopte de mango in de blender en deed deze heerlijke sorbet vervolgens in een Tupperware-doesje terug in de vriezer.

Ik hoorde Jessies scooter aankomen, dus haalde ik de bananen uit de vriezer en de gesmolten chocolade van het vuur. Ik gebruikte mijn *braai*-tang om de bevroren bananen mee in de kom met pure chocolade te dopen en daarna door een bord met geroosterde noten te rollen.

Jessie kwam grijnzend de keuken binnen.

'Wauw Tannie M, er ruikt hier iets heel lekker. Jislaaik, wat is het?'

Ze legde haar helm en spijkerjack op een keukenstoel en bekeek de choco-notenbananen die ik op vetvrij papier legde. Toen ik vijf bananen had gedaan, deed ik ze weer terug in de vriezer.

'Eerst ons voorafje,' zei ik, en schepte voor ieder van ons een kom mangosorbet op.

'Ooo, dit is waanzinnig, Tannie. Wat zit erin?'

'Mango.'

'Ja, maar wat nog meer?'

'Alleen mango.'

'Nee, echt?'

'Ja. De Zill-mango's zijn het lekkerst, maar daar is het nog niet het juiste seizoen voor. Deze Tommy Atkins zijn ook heel lekker. O, en een beetje limoensap erover, voor dat zuurtje.'

'Wauw. Geweldig.'

Ik zette onze lege kommen in de gootsteen en pakte twee borden voor het hoofdgerecht. Jessie deed haar riem een gaatje losser.

'Wat heb je toch allemaal aan je riem hangen, Jessie?' vroeg ik terwijl ik de bananen opschepte.

'Mmm,' zei ze, terwijl ze op de verschillende buideltjes aan haar riem klopte. 'Camera, telefoon, notitieblokjes, mes, zaklamp, pepperspray. Dat soort dingen.'

Nu keek ze naar de choco-notenbanaan. ‘Dat ziet er, eh... heerlijk uit.’

‘Het ziet er inderdaad een beetje raar uit zo,’ zei ik. ‘Het klopt nog niet helemaal.’

‘Eten we ze met onze handen?’

‘Weet ik eigenlijk niet,’ zei ik. ‘Ik heb dit nog nooit eerder gedaan. Hier, mes en vork... Wacht even. Slagroom. Dat moet er nog bij.’ Ik deed een flinke klodder slagroom op onze borden. ‘Zo, dat ziet er beter uit.’

We begonnen met mes en vork, maar aten uiteindelijk toch met onze handen, want ze waren te lekker om tijd te verspillen aan gepriegel.

Een van de leukste dingen van Jessie is dat ze zo kan genieten van eten. Ze heeft een gezond lichaam met rondingen op de juiste plekken.

Terwijl we aten werd er niets gezegd, maar Jessie deed haar ogen dicht en kreunde een beetje.

‘Jislaaik,’ zei ze toen ze klaar was. ‘Dat was verdomme de lekkerste banaan van mijn hele leven.’

Ik glimlachte en serveerde haar toetje. Nóg een bevroren choconotenbanaan met slagroom. Ik gaf mijzelf er ook een, om haar gezelschap te houden. Ik wilde dat ik Jessies gezonde eetlust naar het meisje kon sturen voor wie ik het recept had gemaakt.

Toen Jessie de laatste vegen chocolade van haar bord had weggepoetst, zuchtte ze en aaide over een van de gekko’s op haar arm. Dat doet ze soms als ze gelukkig is.

‘Ik moet maar eens terug,’ zei ze overeind komend, en ze maakte een van de buideltjes aan haar riem open. ‘Hier is je brief.’

Hij brandde in mijn handen.

ZES

Nadat Jessie was vertrokken, ruimde ik niet eens op; ik ging naar buiten om in de metalen stoel in de schaduw van de citroenboom te zitten, en maakte de envelop open. Het handschrift was hetzelfde als in de andere brief.

Beste Tannie Maria,

Ik heb altijd genoten van uw recepten. Ik las ze elke week.

Ik schaam me dat ik u nu schrijf voor advies. Wie zich brandt moet op de blaren zitten, maar na wat er net gebeurd is...

Ik heb beloofd om deze man lief te hebben en te gehoorzamen. Mijn echtgenoot. De liefde is opgedroogd, maar ik doe mijn best. Hij doet ook zijn deel, hij betaalt voor onze zoon die hersenverlamming heeft en in een tehuis zit.

De mishandeling gebeurt alleen wanneer hij dronken of jaloers is. Als ik me niet verzet valt het wel mee. Naderhand zegt hij dat het hem spijt, wat ik op een of andere manier wel geloof, en dat hij het niet meer zal doen, wat ik niet geloof. Soms knapt er iets. Ik denk dat het iets te maken heeft met zijn eigen vader en zijn tijd in het leger. Hij heeft nachtmerries over die tijd. Niet dat ik zijn gedrag wil goedpraten, ik wil alleen maar zeggen dat hij geen monster is.

Mijn mond was droog. Ik stond op en liet de halfgelezen brief op mijn stoel liggen. Ik ging naar binnen om een glas met water uit de ijskast in te schenken. Mijn handen trilden een beetje. Mijn borstkas deed pijn als ik slikte. Dat gebeurt als ik te snel koud water drink. Ik ging terug naar de brief in de tuin en las verder.

De mishandeling gebeurt ongeveer een keer per maand. De seks een keer per week. Ik heb dus vijftientig dagen waarop hij me nauwelijks lastigvalt. Ik breng veel gelukkige uren door met mijn vriendin, die langskomt als hij er niet is. Ik werk maar twee ochtenden in de week, dus ik ben veel thuis. Zij en ik voelen een soort liefde voor elkaar, maar ik geef er de voorkeur aan om het platonisch te houden.

De eenden heb ik van haar. Drie witte siereenden. We hebben de vijver zo ingericht dat ze kunnen rondzwemmen.

Die eenden zijn de eerste dingen waar ik ooit van heb gehouden op een volledig pure manier. Zonder schuldgevoel en zonder pijn. Enkel en alleen vreugde. Ik kon wel uren naar ze kijken. Zwemmend. Waggelend. In het gras wroetend. Liggend, met

hun snavel tussen hun veren gestoken.

Hij heeft ze doodgeschoten.

Alle drie.

Met zijn klotegeweer.

Ze lagen te slapen.

Ik wilde hem vermoorden. Greep een keukenmes en rende op hem af. Hij hield mijn armen vast, net zolang tot ik uitgeput was van het huilen.

Mijn man had een fles Klipdrift brandewijn op. Hij was jaloers op mijn vriendin en op de eenden. Maar de druppel was de curry die ik had gemaakt. Hij zei dat het lamsvlees taai was en de curry te pittig. Hij zei dat ik niet om hem gaf. Hij had overal gelijk in.

Kunt u me alstublieft een recept voor een goede lamscurry geven?

En elk ander advies?

Met vriendelijke groeten,

Een diepbedroefde vrouw

Ik bleef nog lang zitten met de brief op mijn schoot, kijkend naar mijn veldskoene, mij dingen herinnerend die ik me niet wilde herinneren. De zon joeg me langzaam uit de schaduw en ik voelde haar warmte op mijn benen en schouders. Toch had ik het koud en rilde. Daarna had ik het opeens heet en brandde de zon op mijn huid. De wind ruiste door de bladeren in de boom. Ik stond op en ging naar binnen.

Er zaten ongelukkige gevoelens in mijn buik. Ik at de laatste bevroren banaan en die duwde die gevoelens aan de kant. Ik kon niets anders meer in mijn buik voelen dan choco-notenbanaan. Maar mijn gedachten, die gingen nog steeds naar plekken waar ik niet heen wilde. Mijn handen trilden weer.

Ik zette een grote mok koffie met veel suiker voor mezelf en bracht die naar de tafel op de stoep, samen met de brief van de vrouw en pen en papier. Ik dacht dat ik wel weer op zou knappen van de zoete koffie, maar zelfs na die hele mok was ik nog steeds terneergeslagen. Vol verdriet dat ik niet kwijt kon. Al die jaren die ik had doorgebracht met een man die vrijwel hetzelfde was als haar echtgenoot. Niet precies hetzelfde. Hij had mijn eenden niet doodgeschoten. Ik had geen eenden. En ook geen goede vriendin die me witte eenden gaf. Mijn

mishandeling vond wel een keer per week plaats en de gedwongen seks een keer per maand. Als ik geluk had. Maar toch voelde het alsof het verhaal hetzelfde was. Zelfs de Klipdrift brandewijn was hetzelfde. Ik was nooit op hem af gerend met een mes. En ik was niet bij hem weggegaan. Ik was bang geweest om dood te gaan. En ook om te leven.

Toen Fanie een hartaanval kreeg en stierf, kwam er iets in mij vrij. Maar toen hij nog leefde, kon ik niet ontsnappen. Zelfs de dominee van onze kerk zei dat het mijn plicht was mijn man te blijven steunen, dus ik bleef en ik bleef.

Ik hoopte dat deze vrouw niet hetzelfde zou doen. Ik pakte mijn pen. We zouden natuurlijk niet publiceren wat ze mij had geschreven, maar we konden wel een recept en een brief van mij plaatsen.

Het duurde lang voordat ik wist wat ik moest zeggen, ik schreef en haalde het weer door. Twee uur en een kom mangosorbet had ik ervoor nodig. Uiteindelijk stond er dit:

Ik heb te lang samengeleefd met een man die mij sloeg. Blauwe plekken trekken weg en botbreuken helen, maar het hart... het hart kan voor altijd beschadigd blijven. Liefde is iets kostbaars. Als je bij een man bent die je mishandelt, moet je bij hem weggaan. Ik weet dat er vele redenen zijn waarom dit moeilijk is. Maar je vindt wel een manier.

Je kunt het beter doen dan ik het heb gedaan. Je kunt je hart nog redden.

Daarna schreef ik mijn beste recept voor een langzaam gegaarde lamscurry op. (Ik had ook een recept voor geroosterde eend met pruimen in gedachten, maar dat schreef ik natuurlijk niet op.) Het recept voor de milde schapenvleescurry vind je achter in dit boek, bij alle andere recepten. Het is een heel zachte, heerlijke curry met uitstekende sambal erbij.

Maak kennis met Tannie Maria: een vrouw van middelbare leeftijd die veel van koken en eten houdt en recepten schrijft voor haar column in de plaatselijke krant, de *Klein Karoo Gazette*.

Op een zondagochtend, terwijl ze door haar abrikozenjam roert en geniet van een verkoelend briesje door haar keukenraam, hoort ze het gepiep en geknars dat de komst van haar goede vriendin en redacteur Harriet aankondigt. Wat Maria zich niet realiseert, is dat Harriet haar het eerste ingrediënt komt brengen van twee nieuwe recepten en een hele mand vol uitdagingen.

Door de heerlijke mengelmoes van vriendschap, intriges en troostende *melktert* in Tannie Maria's eerste moordonderzoek krijg je de smaak te pakken van deze nieuwe serie spannende romans...

'Tannie Maria heeft een hart van marshmallows en een neus die ze overal in steekt. Maar haar sterkste wapens zijn haar kruidige curry's, haar zelfgemaakte abrikozenjams en haar karnemelk chocoladetaart, die ze gebruikt om vriend en vijand te ontwapenen.' – Oprah in *O Magazine*

'Een heerlijk, lief en grappig debuut. Dit spannende verhaal stelt de wereldwijde kwestie van vrouwenmishandeling aan de kaak en legt tegelijkertijd de schoonheid en problematiek van Zuid-Afrika bloot. Daarnaast zorgen de recepten ervoor dat je onmiddellijk wilt gaan koken.' – *Kirkus Reviews*

Sally Andrew woont op een natuurreservaat in Klein Karoo, Zuid-Afrika. *Recepten voor liefde en moord* is haar eerste roman, die in meer dan twintig talen wordt uitgegeven. Haar tweede roman *Tannie Maria en de satanische monteur* verschijnt volgend jaar.

www.uitgeverijorlando.nl

9 789492 086396